

به نام یگانه ی هستی بخش

پشت بیدستان

نگاهی به فاریاب

نصرالله احمدی

به همت: دکتر مهدی یوسفی

احمدی، نصرا...، ۱۳۳۵ -

پشت بیدستان / نگاهی به فاریاب / نصرا... احمدی؛ به همت مهدی یوسفی. قم: آل علی، ۱۳۹۳
۵۳۰ ص.: مصور، جدول، نمودار

ISBN:978-964-7710-30-5

۳۰۰۰۰۰ ریال:

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

کتابنامه: ص. ۵۲۹ - ۵۳۰؛ همچنین به صورت زیرنویس

۱. فاریاب - تاریخ. ۲. فاریاب - اوضاع اقتصادی. ۳. فاریاب اوضاع اجتماعی. ۴. فاریاب -
آداب و رسوم و زندگی اجتماعی. ۵. فاریاب - سرگذشتنامه. الف. یوسفی، مهدی، گردآورنده
ب. عنوان.

۹۵۵ / ۷۲۴

۳ الف ۳۴ الف / DSR ۲۱۱۱

۱۳۹۳

۳۲۳۶۷۱۷

انتشارات آل علی

قم / خیابان ارم / پاساژ قدس / طبقه همکف بلاک ۹۶

تلفن: ۳۷۷۴۹۸۲۷ - ۰۲۵ / ۰۲۸ / ۰۱۵ / ۰۹۱۲

پشت بیدستان

نویسنده: نصرا... احمدی

به همت: دکتر مهدی یوسفی

ویراستار: زهرا آتشکده

ناشر: انتشارات آل علی

صفحه / قطع: ۵۳۰ / وزیری

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳

چاپخانه: عمران

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

شابک: ۵-۳۰-۷۷۱۰-۹۶۴-۹۷۸-ISBN:978-964-7710-30-5

کلیه حقوق محفوظ است

به عنوان مقدمه

وقتی دکتر مهدی یوسفی تحقیق در مورد تاریخ و فرهنگ زادگاهش، فاریاب، را مطرح کردند، چندان شناختی از منطقه ی بلوک یا پشتکوه نداشتیم. نرفته بود، اما با نام عبدوی جط در شعر شاعر بزرگ کشورمان، منوچهر آتشی، دقیقاً، از کلاس دوم دبستان که یکی از همکلاسی ها کتابش را به مدرسه بن مانع که بعدها شد شهید عاشوری آورد، آشنا بودم و بعد ها با میرزا حسین خان بلوکی و خوانین چاهکوتاهی و حتی رییس غلام رزمی، وقتی که در سال ۱۳۵۹ رفتم خورموج هر چند که نمی دانستم او در منطقه بلوک، هم، بوده است.

قول نوشتن را برای بعد از دیدن منطقه، گذاشتم.

قبل از رفتن، با یکی دو نفر از دوستانم که اهل بلوک بودند برای یافتن کسانی که بتوانند کمکم کنند، مشورت کردم. تا این که هفته آخر اسفند ۱۳۹۰ رفتم به فاریاب تا ببینم آیا افرادی هستند که عضای دستی باشند که به عنوان منابع بتوانم از شان استفاده کنم یا نه. چون نمی خواستم در اتاقم بنشینم و سرم را لای این کتاب و آن کتاب کنم و هر چه دیگران، به درست یا غلط، نوشته اند همان ها را بنویسم.

بعد از گشت کوتاهی در روستا اول به دیدار حاج میرزا ابوالحسن اسدی و شیش هم به دیدن حاج امرالله مرشدی در طلحه رفتیم که از قبل گفته بودند که از آمدن من حلی هستند و در خیلی از وقایع تاریخی زمان خود یا حضور داشته و یا اطلاع دارد.

بعدش هم با گپ و گفتی چند ساعته با آقای محمد یوسف یوسفی، در یستم که او منبع غنی یی است که می تواند اطلاعات زیادی را برای این تحقیق در اختیارم بگذارد. علاوه بر این آشنایی او در تمامی منطقه باعث شد که کار مصاحبه ها، دیدن مکان ها و اشخاص برایم آسان شوند.

گرچه مرکز تحقیق من فاریاب بود، ولی باید گفت که تمام منطقه پیوستگی قومی، تاریخی و فرهنگی دارند، بنابراین ناخواسته دامنه ی تاریخی این تحقیق به تمام مناطق بلوک کشیده شد. تسلط خوانین دشتی، جنگ بین الملل اول، آمدن و رفتن خوانین چاهکوتاهی، رییس غلام رزمی و کدخدایان محلی مثل چتری بودند که روی تمام روستاها و به طور مشخص فاریاب، که همیشه کانون فعالیت های سیاسی و تغییرات بوده است، کشیده شده بود که نمی شد و نباید هم از آن ها گذشت.

به اولین موردی که برخوردیم بکربودن خیلی از عنوان هایی بود که برای تحقیق انتخاب کرده بودم، مخصوصا بخش تاریخی اش. گفتم که بنا نداشتم درخانه بنشینم و نسخه برداری کنم، تصمیم گرفته بودم حداکثر، فقط نگاهی گذرا به کتاب هایی که فکرمی کنم به کارم می آیند، بیندازم تا دوباره کاری نشود.

مصاحبه با کسانی که یا خودشان در واقعه بوده اند و یا با یک واسطه راوی ماجرا شده اند، یقین دارم برای همه جالب و مستند خواهد بود.

کار تحقیق را به طور جدی از اوایل اردیبهشت ۱۳۹۱ شمسی با رفتن به منطقه آغاز کردم. در حین نشست ها، گفت و گوها، دیدارها و مطالعات، یافته های خود را با نوشته ها و حرف های دیگران مقایسه می کردم.

در این قیاس ها، مطالب از شخصیت های زنده و مورد اعتماد محلی، چه از ماجراهایی که خودشان در آن شرکت داشته اند و چه آن ها، که از دیگران روایت می کردند، وجود داشت که با بعضی از نوشته ها تفاوت فاحشی داشتند. در این مورد من گفته ها و اسناد مکتوب را کنار هم آورده ام و قضاوت را به عهده ی خوانندگان و مطلعین گذاشته ام.

در جای جای کتاب نقل هایی آورده ام تا راوی با گویش ساده و محلی خود با خواننده، بدون حضور نویسنده، ارتباط برقرار کند.

نثر کتاب را ساده، روان و متنوع انتخاب کرده ام تا با انعطافش باعث خستگی و ملال خواننده نگردد و نثر کلیشه ای همیشگی این جور تحقیقات نباشد.

تمام تلاش من این بوده است که شنونده ای خوب و روایتگری امین و صادق باشم تا آن چه می گویند را بی قضاوت و بدون دخل و تصرف به معاصرین و آیندگان منتقل سازم. در این کتاب من هیچ چیزی رو هوای دل خود ننوشته ام. خوب، بد، زشت، زیبا و هر چه آورده ام از گفتار دیگران بوده که امکان دارد برله با علیه این و آن باشد، ولی هر چه بوده هست تلاش کرده ام قول های فتنه انگیزی را که بوی خصومت دیرینه قومی و قبیله ای می داد، که کم هم نبودند، حذف کنم تا کتاب روال عادی یک تحقیق جامعه شناسانه را شامل شود.

عدم آشناییم و وابستگی ام با اشخاصی که در ماجرا شرکت داشته اند، این حسن را داشت که بدون پیش داوری به سراغ ماجراها و افراد بروم. هر کسی را در هر جای معرفی کردند به سراغش رفتم. از یک واقعه چندین روایت را شنیدم، آن ها را در کنار هم گذاشتم، سبک سنگین کردم

و بدون آن که خودم داورش باشم، نوشتم تا به موافقان و مخالفان، این فرصت را بدهم که دو روی یک سکه را ببینند و خود قاضی عادل باشند. اگر آن ها نه به عدالت، بلکه براساس رابطه ی خویشی حکم کنند، مطمئن باشند که فرزندانشان قضاوتی عادلانه خواهند داشت. دست قاضی عادل تاریخ روزگاری از قبای حقیقت بیرون خواهد آمد و گریزی هم از آن نیست.

در این تحقیق علاوه بر آن های که نامشان در متن کتاب آمده، خانم ها خدیجه حبیبی از کلمه مریم و مولود احمدی، اطلس دهقانی و علی سرکوبی از شیراز، و آقایان غلامرضا مستانه از خابیز، مختار شایانفر از جم، حسین قشقای از کلمه، علی اسپرغم از شاهبجان، صادق حاتمی از بوشکان، سعید سملی از سمل، ماشاء الله کشاورز از اهرم، عباس امیری از خورموج، قدرت اژدری از فاراب، اسدالله انصاری جعفردرایی و احسان بالنده از بوشهر و... خیلی های دیگر که نخواستند اندامشان ذکر شود، به نحوی یاری ام کرده اند که همه را سپاس می گویم...

و کلام آخر... بی انصافی است که اگر صفحاتی از کتاب را به حاج محمدیوسف یوسفی که سهم عمده ای در بارآوری این کتاب داشت، اختصاص ندهم. بر همین مبنا بخشی از زندگی نامه ی ایشان را در بخش دوم آورده ام که امیدوارم دایمی باشد به زحماتشان.

هم چنین لازم می دانم از همت بلند دکتر مهدی یوسفی تقدیر کنم که دغدغه ی ماندگاری تاریخ و فرهنگ زادبومش او را بدین تصمیم مبارک واداشت. از همت و مشق باشد برای دیگران تا زادگاهشان را در گوشه ی تاریخ ثبت کنند.

نصرالله احمدی

تابستان ۱۳۹۲ - شیراز

۱۷	فصل یکم
۱۷	جغرافیای طبیعی
۱۷	- موقعیت شهرستان دشتستان و بخش بوشکان
۱۸	- موقعیت بخش بوشکان و روستاهای تابعه
۲۵	- روستای فاریاب
۳۸	- ناهمواری ها
۴۰	- خاک شناسی
۴۰	- وضعیت آب
۴۰	- رودخانه
۴۱	- چشمه ها
۴۲	- آب وهوا
۴۵	- پوشش گیاهی
۴۷	- راه های ارتباطی
۴۹	- وسایل حمل و نقل
۵۱	- مراتع
۵۲	- سدها
۵۳	- حیات وحش
۵۴	- خزندگان
۵۴	- پرندگان

فصل دوم

- ۵۷ تاریخ اسکان و سیاسی فاریاب
- ۵۷ - تاریخ قدیم
- ۶۱ - جنگ طلحه و فاریاب
- ۶۱ - تاریخ جدید
- ۶۹ - فاریاب و جنگ جهانی اول
- ۶۹ - آمدن شیخ حسین خان چاهکوتاهی به بلوک
- ۷۲ - واسموس در منطقه
- ۷۶ - استقبال از مهمانان
- ۷۹ - بمباران فاریاب
- ۸۰ - رفتن شیخ حسین خان چاهکوتاهی به خم
- ۸۲ - شکار هواپیمای انگلیسی
- ۹۱ - بیرون رفتن شیخ حسین خان از بلوک
- ۹۸ - کشته شدن کدخداعلی ملا محمد یوسفی
- ۱۰۰ - محمد عبدو
- ۱۰۴ - اجاره بلوک و آمدن چاهکوتاهی ها
- ۱۰۶ - دستگیری محمد عبدو
- ۱۱۰ - قتل غضنفر السلطنه برازجانی
- ۱۱۳ - تبعید خوانین چاهکوتاهی
- ۱۱۳ - سروان اسفندیاری و قتل محمد عبدو
- ۱۲۹ - نگاهی به کارهای سروان اسفندیاری
- ۱۳۱ - استقرار رئیس غلام رزمی در بلوک
- ۱۳۴ - ماجرای برنو و قتل شعاعی

- ۱۳۷ - درگیری حسین قلی تنگ ارمی و رییس غلام رزمی
- ۱۴۳ - کشته شدن ابراهیم تنگ ارمی
- ۱۴۵ - پایان تبعید چاهکوتاهی ها
- ۱۴۵ - اسارت حسین قلی تنگ ارمی
- ۱۴۹ - خروج رییس غلام رزمی از بلوک
- ۱۵۴ - استقرار دوباره خوانین چاهکوتاهی
- ۱۵۸ - نگاهی به دوران حاکمیت رییس غلام رزمی
- ۱۶۰ - دوره ی دوم حکومت خوانین چاهکوتاهی
- ۱۶۳ - مرگ مشکوک
- ۱۶۴ - استواری حکومت و حزب قدرتمندان
- ۱۶۸ - زندانی شدن عبدالرسول خان چاهکوتاهی
- ۱۶۸ - جو رروزافزون
- ۱۶۹ - اولین شکایت
- ۱۷۵ - جنگ داراب خانی
- ۱۷۹ - مهاجرت اجباری
- ۱۸۰ - اقدام برای کشتن کدخدا
- ۱۸۳ - برکناری خواجه ای
- ۱۸۶ - اجاره بلوک توسط مردم
- ۱۸۷ - خلع سلاح و تشکیل نیروی مقاومت ملی
- ۱۸۹ - استقبال نیروی مقاومت از پهلوی دوم
- ۱۹۲ - قحطی وزندانی
- ۱۹۴ - آخرین حضور
- ۱۹۷ - نگاهی به دوران حاکمیت چاهکوتاهی ها
- ۲۰۶ - تفنگ چی های عبدالرسول خان

۲۱۰	- اصلاحات ارضی و درگیری با عشایر
۲۱۴	- تقسیم آب و استغفای خواجه ای
۲۱۷	فصل سوم
۲۱۷	اوضاع اقتصادی
۲۱۷	- کار در روستا
۲۱۷	- کشاورزی
۲۲۷	- باغداری
۲۳۶	- دامداری
۲۳۷	- عطاری
۲۴۰	- آرایشگری
۲۴۱	- نجاری
۲۴۱	- غسالی
۲۴۱	- روضه خوانی
۲۴۲	- دادوستد
۲۴۴	- محصولات و فروش
۲۴۸	- معادن
۲۴۸	- املاک
۲۴۹	- کارگاه های تولیدی
۲۵۳	فصل چهارم
۲۵۳	اوضاع فرهنگی و اجتماعی
۲۵۳	- آموزش
۲۷۲	- نژاد و طوایف

۲۹۱	- زبان
۳۰۰	- تولد
۳۰۶	- ازدواج
۳۲۱	- روابط خانوادگی
۳۲۲	- مرگ
۳۲۹	- باورها
۳۷۴	- مراسم
۴۱۱	- ضرب المثل ها
۴۱۹	- منازل
۴۲۲	- اسباب خانه
۴۲۴	- غذاها
۴۳۳	- بازی ها
۴۴۴	- پوشاک
۴۴۹	- پیرایش و آرایش
۴۵۰	- مکان ها و فرائض دینی
۴۵۳	- اوزان
۴۵۶	- بلایا
۴۶۱	- فاریاب و انقلاب اسلامی
۴۶۲	- فاریاب و جنگ تحمیلی
۴۸۱	- دامستان نویسان
۴۸۹	- شاعران
۴۹۷	- نامه ها
۵۰۹	- خوشه فامیلی اقوام
۵۳۱	منابع